

Hoogopgeleide ouderen: vroeger met pensioen én vaker aan het werk

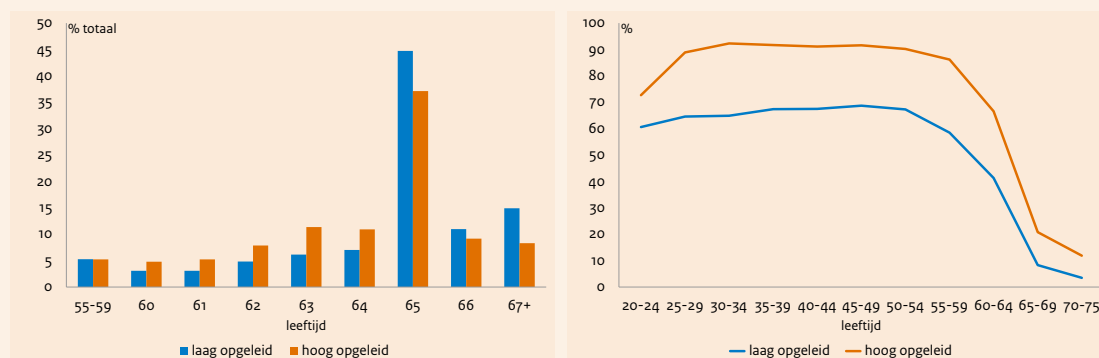
De gemiddelde pensioenleeftijd stijgt de laatste jaren sterker onder laagopgeleiden dan onder hoogopgeleiden (a). Tussen 2011 en 2016 is de gemiddelde pensioenleeftijd onder laagopgeleiden toegenomen van 63,1 jaar naar 64,8 jaar. Onder hoogopgeleiden steeg deze in dezelfde periode van 62,9 jaar naar 64,0 jaar. De figuur (links) laat zien dat in 2016 hoogopgeleiden vaker een of meer jaren vóór de AOW-gerechtigde leeftijd met pensioen gingen, terwijl laagopgeleiden vaker op of ná de AOW-gerechtigde leeftijd met pensioen gingen.

Tegelijkertijd is – eveneens volgens CBS- cijfers – de arbeidsparticipatie van hoogopgeleiden hoger dan die van laagopgeleiden, ook in de hogere leeftijdsgroepen (zie figuur rechts). Dat lijkt tegenstrijdig.

De schijnbare tegenstelling ontstaat doordat de gemiddelde pensioenleeftijd berekend wordt over een selectievere groep. De pensioenleeftijd van werknemers volgens de definitie van het CBS is de leeftijd op het moment van de overgang van *arbeid* als de belangrijkste inkomensbron, naar *pensioen* als de belangrijkste inkomensbron, onder werknemers van 55 jaar en ouder. Deze definitie leidt om twee redenen tot selectie-effecten:

- (1) De groep laagopgeleide 55-plussers omvat relatief veel vrouwen die nooit hebben gewerkt, en veel arbeidsongeschikten. Die groepen tellen wel mee bij de berekening van de participatiegraad, maar niet bij de berekening van de pensioenleeftijd.
- (2) Laagopgeleiden stromen relatief vaker uit naar een uitkering (vooral WW en WIA) en ook dat telt niet mee bij de berekening van de pensioenleeftijd. Onder oudere werknemers was de gemiddelde uittreedleeftijd naar *pensioen of een uitkering* 62,7 jaar in 2016, voor zowel laag- als hoogopgeleiden (b).

Pensioenleeftijd (links) en participatie (rechts) naar opleidingsniveau in 2016 (c)

Bron: CBS ([link](#)).

Vroeger met pensioen gaan is alleen mogelijk voor werkenden met voldoende eigen middelen, zoals voldoende tweedepijlerpensioen, ander vermogen, of het inkomen van een partner. Wanneer iemand recht heeft op een uitkering, dan is dit voor diegene overigens financieel aantrekkelijker dan alsnog via eigen middelen vroeger met pensioen te gaan.

(a) Zie onder meer: Montizaan, R. (2017), Lageropgeleiden werken langer door dan hogeropgeleiden, *Economisch Statistische Berichten*, 102(4750), 294-294.

(b) Berekening op basis van CBS Statline.

(c) CBS hanteert voor het opleidingsniveau een driedeling, gebaseerd op de Standaard Onderwijsindeling. Tot laagopgeleid behoren o.a. basisonderwijs, VMBO en MBO1, tot hoogopgeleid behoren HBO en WO. Tot middelbaar opgeleid (niet getoond) behoren HAVO/VWO en MBO2-4.